

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Elofizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczari) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek :

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az államosítás következményei.

Hazánkban egy idő óta szinte rohamosan államosítják a felekezeti, s ezek között tehát a katolikus iskolákat is. Az országgyűlési képviselők egy része, továbbá a napi sajtó nagyobb része, folyton hangoztatja a tömeges államosítás előnyeit. Csodálatos dolog, hogy épen nemzeti szempontból érvelnek az államosítás szüksége mellett s én épen nemzeti szempontból nem tartom szükségesnek, sőt egyenesen nemzeti veszedelmet látok benne.

Igaz ugyan, hogy a hazánkban fennálló felekezeti iskolák között vannak olyanok is, melyek egynéhány tekintetben kifogás alá eshetnek. Így pld. egyik-másik helyen egy osztályban 150—200 gyermek, sőt még ennél is több szorong egy teremben, felszerelése hiányos, s tanítója nem beszéli hazánk nyelvét és így arra tanítványait nem is taníthatja; az iskola fenntartója pedig a tanító fizetését oly szűkre szabta, hogy arról bátran el lehet mondani: «Éhenhaláshoz sok, megélhetéshez kevés». Azonban, hála Istennek, ilyen iskola ma már kevés van; különösen pedig kevés a róm. kath. iskolák között, hol a tanítója ügy hazafiság, mint tudás tekintetében bátran kiállja a versenyt az állami iskolák becézett tanítóságával. Nálunk tehát az államosításnak helye nincs, s mindenkor föl kell emelni ellene tiltó szavunkat.

Sajnos, hogy úgy van, de sok esetben épen a tanító az, aki előkészíti a talajt az államosításhoz. Teszi ezt pedig azért, mivel ebben az esetben talán néhány forinttal több fizetést remél.

Mindig elszorul a szívem, mikor olvasom, hogy egy katolikus iskolát államosítottak. A keresztény erkölestán, a tiszta, igaz, őszinte hazafiság egy várának pusztulását látom benne. Az igaz hit és erkölcs s az igaz hazafiság melegágyait rombolják ezzel össze.

Azt hiszem, főlegesen azt bizonyítani, hogy az igazi keresztény erkölcs alapját rombolja össze az államosítással a hatalom. Ez teljesen világos mindnyájunk előtt; ezt elvitatni nem lehet. Amde

azt is bebizonyítom, hogy hazafias tekintetben is idővel mily kártékonyá válik az iskoláknak a hitfelekezetek kezei közül való kivétele.

Franciaországban 1879-ben kezdődött meg az állami, a felekezetnélküli iskolák alapítása, ezekből az iskolákból elvöl száműzték a hitoktatást. Midőn ezelőtt egy évtizeddel francia földön jártam, falun, városban, mindenütt a templomokban tanították a hittant. Oda szorította a vallást az államhatalom. Később azonban ezzel sem elégedtek meg, hanem elvették a vallásos nevelők iskoláit, kiűzték a tanító szervezeteket. Az iskolákba a vallás tanítása helyett behozták az úgynevezett: «Polgári erkölestant», amely minden egyének, csak erkölestannak nem nevezhető.

A rossz törvények hatása ma már teljes valójában jelentkezik a tanítók között és így az iskolákban is. A tanárok és tanítók nagyrésze teljesen a szocializmus karjaiba vetette magát s a társadalmi osztályok jobbjai csak most kezdenek föl-oesudni abból a végzetes tévedésükből, hogy megengedték a tömeges államosítást és kiűzték a hazafias buzgó kongregációkat. Csak most kezdik belátni, hogy mily nagy nemzeti veszedelmet rejt magában az, hogy a vallástalan iskolák szocialista tanítói kozmopolita szocialista elveikkel tele tömnek a fogékony gyermeki szíveket. Az állami iskolák ma már teljesen a szocializmus befolyása alá kerülnek s mellettük, Combes romboló működése óta alig vihet némi kis szerepet a többi iskola. Lassan-lassan elkövetkezik az az időpont, midőn a francia ifjuság a maga nagy tömegében teljesen szocialistává lesz.

A legnagyobb baj pedig Franciaországra nevez abban rejlik, hogy a francia szocializmus is kozmopolita és nemzetközi, amely nem törődik a hazával.

Ma már a francia parlamentben is szóba került, hogy mikép bántak el a francia tanítók a haza fogalmával. Megdöbönt a francia képviselők hazafias része, midőn megtudta, hogy a használatban levő és elfogadott francia tankönyvek a hazát és nemzeti hősokeket kicsinyítik, gúnyol-

jak s mindenképen arra törekszenek, hogy a hazafias érzést a gyermekek fogékony szívéből kiöljék.

A szocialista állami tanítók vezére Hervé; ő írja a tan- és olvasókönyveket, melyeket az elemi iskolákban használnak. Ezen könyvek mindegyikén meglátszik, hogy írójuk egyedüli célja a hazafias érzés kiölése a gyermeki szívekből. Hervének van egy tanügyi folyóirata is, melyben egyebet sem ír, mint izgat a hazátlan szocializmus mellett. A tanítóságnak fűt-fát ígér s így ezek majdnem mind mellé állanak. Megtörtént, hogy mikor a francia közoktatásügyi miniszter egy képviselőházban elmondott interpelláció után megdorgálta Hervét, a tanítótestületek egymás után siettek őt disztagul választani s könyveit klasszikusnak nyilvánították.

A francia hazafiak szinte megdöbbenve szemléltek ezt a hazátlan kozmopolita irányt. A tanítókkal a hatóságok nem bírnak, mivel a szocialista képviselők mindig és mindenütt védelmzik őket, még a meg nem engedett ügyekben is.

A jobb hazafiak közül egyik-másik felemeli szavát eme veszedelmes jelenség ellen. Egyikémásika vaskos kötetekben mutat reá a nagy veszedelemre. Így René Goblet is, aki 1886-ban miniszterelnöké volt Franciaországnak: «Hazafiság az iskolában», (Patriotisme dans l'école) című művében panaszozza föl, hogy hová jutott a hazafiság Franciaország iskoláiban. Gobletet lelkesmerete is vádolja, mivel ő is egyike ezen állapot előidézőinek, mivel miniszterelnöksége alatt ő volt egyik legnagyobb ellensége a hitvallásos iskoláknak. Alatta az egyház és állam között a konfliktus napirenden volt. A surlódások oka pedig abban rejlett, hogy szigorúan keresztül hajszolta az 1879-iki törvényt, amelyből kifolyólag sikerült neki a vallást az iskolából eltávolítani. *Igen, de akkor még nem gondolta, hogy a vallás után a hazafiság kiküszöbölése fog következni.*

Goblet könyvében mélyen fájlatja azt, hogy az iskolák ilyen veszedelmes lejtőre jutottak. Neki, úgymond, az volt a célja, hogy az iskolák hazájukhoz és a köztársasághoz hű generációkat neveljenek s most sajnosan tapasztalja, hogy a jelenlegi iskolák a gyomort fölébe helyezik a hazafiságnak fogalmának.

Könyvében nyíltan kimondja, hogy nemzeti veszedelmet lát az állami iskolákban s kéri a tanítókat, hogy ne állítsa pellengérré a hazafiság ideálját.

Nagy baj továbbá az is Franciaországban, hogy a kormány nem mer fölépni a szocialista tanítók ellen, mivel ezzel a szocialista képviselők haragját vonná magára. Már pedig ha ezek elpártolnak tőle, úgy a parlamentben kisebbségben maradván, kénytelen lenne az annyira feltett hatalmat elveszíteni.

Epen ilyen veszedelmesnek látom én hazánkban is a nagymérvű államosítást. Hazánkban is ennek az egészségtelen, a vallásos iskolák ellen törő tömeges államosításnak a házára nézve épen olyan következményei lehetnek, mint Fran-

ciaországban; de még egyébként is. A megyéivarai az alkotmányok, a hitvallásos iskolák autonómiája az igaz nemzeti nevelésnek. Ragaszkodjunk tehát szívósan iskoláinkhoz és ha még nagy áldozatok árán is, igyekezzünk azokat kezünk között tartani; mert addig míg az elemi iskolák kezünk között vannak, kozmopolita eszmékkel megtömött agyu gyermekek nem hagyják el az iskola falait.

Igyekezzünk oda hatni, hogy az államhatalom ne találjon okot arra, hogy működésünk helyen állami iskolát állítson. Viseljük mindenkor szívünkön a hitvallásos iskolák szent ügyét s hirdessük uton-utfele, hogy mily nagy veszedelem származhatik a végtelen és telhetetlen államosításból.

Legyen előttünk folyton Franciaország szomorú példája, s hiszem, hazafias érzésünk nem fogja engedni, hogy a hazaszeretet és jó erkölcsök hanyatlását elősegítsük.

Nagyvárad.

Szentkeresztly Tiradar.

Szüneti gondjaink.

Az iskolák kapui bezárultak. A tanítás munkája szünetel. Befejeződött az iskolaév és most azon van a sor, hogy a mérleghez lássunk és a jövőről máris gondoskodjunk.

A nevelés-tanítás nagy és fontos munkája megkívánja, hogy az iskolaév elején kész tervvel, minderre gondosan előkészítve, a tanítási anyagot a helyi viszonyoknak megfelelően beosztva, fogjunk hivatásunk teljesítéséhez. De épen olyan szükséges az is, hogy ilyenkor, amikor egy évi munkánk eredménye fölött nyugodtan elmélkedhetünk, levonjuk iskolaévi eljárásunk tanulságait. Fölötte hasznos arról gondolkozunk, hogy jártunk el egész évi tanításunkban; bevált-e módszerünk; hol és miben tapasztaltunk visszaesést és mi volt ennek az oka? Kielégítő volt-e a végső tanulási eredmény, ha nem, miben keressük a hibát? Az iskolai év egész lefolyását kell szemügyre vennünk és bírálunk. Csak akkor leszünk tisztában működésünkkel és így okulhatunk munkánkban, hogy a jövőben több sikerrel dolgozathassunk.

Igy jó lesz visszaemlékeznünk arra, hogy idején történt-e meg a beiratkozás, milyen volt az iskolalátogatás; hogyan voltunk a használt iskolakönyvekkel, író- és egyéb eszközökkel; mi hiány van a felszerelésben? Volt-e ifjúsági egyesületünk? Hogy állunk az iskolai könyvtárral? stb.

A magyar népiskolai tanítás szépen halad; igaz, hogy még nagyon messze vagyunk az óhajtott céltól, de hála Istennek, közeledünk feléje. Kétségen kívül előretörünk és ha kitartunk — a siker el nem maradhat. De ahhoz mindnyájunk lelkes és buzgó munkásságára van szükségünk. Mindenki hozzájárulhat, ha csak egy porszemmel is, a nagy célhoz, csak hivatászeretet, buzgalom és kötelességtudás töltse be szívünket.

Népiskolai tanításunk beléletére vonatkozólag

több hasznos újításról volt szó az elmúlt iskolaév alatt, amelyek mind arra irányulnak, hogy a tanítás terén tökéletesebb eredményt produkálhassunk, vagy könnyebben, rövidebb úton jussunk a célhoz.

Nem szándékom most vita tárgyává tenni a fölmerült kérdéseket, de igenis hangoztatni kívánom, hogy könnyelműen ne térjünk azok fölött napirendre, hanem szűrjük le azokat egyéni pedagógiai fölfogásunk szerint és alkalmazzuk belőlük az általunk is elismert jót. Itt van pl. az olvasás tanításának kérdése, amely immár túl van az első felbuzdulás szalmatüzén és a benne rejlő igazságok, előnyök, vagy hibák, hátrányok most már a maguk tisztaságában állhatnak előttünk. Fogadjuk el, ha jónak találtuk és vessük el, ha rossznak bizonyult. És e szerint járjunk el a jövőben.

(Folytatása következik.)

Az évváró vizsgálatok.

(Folytatás.)

Ne az iskolának, ne a látszat kedvéért, ne a vizsgálatra tanítsunk, hanem a való élet, a lényeg, az öntudatos tudás legyen a cél. Ezzel szemben pedig mit tapasztalunk? Azt, hogy a főgond arra irányul, hogy minél többet mutassunk, munkánkban minél nagyobb legyen a külső sikere. Különösen a vizsgálatokra való előkészülés utolsó hónapjaiban tapasztaljuk ezt. Akkor vége minden nyugodt tanításnak, bizonyos izzalom, idegesség fogja el a tanítót, ez pedig természetesen átragad a tanulóra is. Valóban sajnálja az ember a tanítót és a gyermeket egyaránt, amint szinte lázasan dolgoznak és verejtékeznek, nagyjából pedig gépiesen. A panasz általános a tanulóra és ez növekedik, minél közelebb esik a vizsgálat napja. «Semmit sem tudnak. Kevesebbet mint bármikor. Hallatlan, borzasztó!» Ilyen keserű kifakadásokat hallunk napról-napra. És igazuk is van, mert tényleg, a sok gyakorlás ellenére, még sem megy a dolog úgy amint a tanító minden nappal fokozódó igénye kívánja. A gyermek unja már a sok ismétlést és ez figyelmetlenné, szórakozottá teszi. De vajjon miért teszik ezt? Egyszerűen azért, mert rákényszerítettnek és pedig azzal, hogy a tanító értékét nem egész évi működése után, hanem a záróvizsgálat jó vagy rosszabb sikerének mértéke szerint becsülik. Ennek természetes következtetése pedig az, hogy munkáját ezen célra összpontosítja, hogy minél erősebben fölszerelve jelenhessék meg a küzdőterén. Minek az aran történi ez, azzal nem törődünk. Fokozza a vizsgálati igényeket az ebből kifejlődő egészségtelen verseny, amely mindenen túl akar tenni és rá licitálni, csakhogy *előtörjön*. Akinek pedig nem ez a természetete, vagy nem ért hozzá — ez is egy külön szak vagy egyéni föllépése nem elég ügyes, gyakorlott, aki a kívánt helyzetbe magát beleélni nem tudja, az bizony *letörök*, ambíciója lelehad, elkedvetlenedik és évről-évre gyengül.

Mielőtt e sorok írásába fogtam volna, átlapoztam *Labrichunk, Ziller, Herder, Curtmann* tárgyamra vonatkozó fejezeteit és ismétleten esodálkoztam azon a lelkesedésen, amellyel a paedagógia ezen ragyogó vezércsillagai a vizsgálatokról írnak és szinte megijedtem merészségemtől, hogy én nem is törpe, hanem elenyésző parány ezen szellemi kiválóságokkal szembe merek állani. De elgondolkoztam az élet és emberi intézmények örökös evolúcióján és látnom kellett, hogy nem oly irányban fejlődöttünk, mint ők hitték és ez vonja maga után az általuk helyeselt intézmények változását.

Ha figyelemmel kísérjük a vizsgálatok ügyét, azt látjuk, hogy lassan-lassan hullanak a kövek. Megszűntek a félévi vizsgálatok, redukálódott a vizsgálat időtartama, a vizsgálaton való felelés a minősítésre befolyással nincsen, csak legutóbb olvashattuk, hogy a főváros iskolaügyi tanácsa rendeletben kimondta, hogy külön vizsgálati írásbeli munkákat iratni nem szabad, indokolja pedig ezt a tapasztalt túlságos verseny növelésével. A középiskolákban nincsenek az úgynevezett látványos vizsgálatok, csak a kétes jegyűek felelnek. A polgári és felsőbb leányiskolákban a végső osztályzatot a vizsgálat előtt állapítják meg. Mindezekkel, amint látjuk, a vizsgálat lényege megszűnt máris és csak a forma él még. Azonban ez is, amint a jelekből következtethetünk, rövid életű lesz. Így a napokban jelent meg *Vlădescu Mihály Románia* közoktatásügyi miniszterének az évváró vizsgálatok tárgyában kiadott következő rendelete: Az elemi és középiskolai évváró vizsgálatokat mint olyanokat, amelyek *nagyban elősegítik az ideg-betegséget* és mint *teljesen fölösleges ceremóniákat* végleg megszüntetem.

Nincs az az iskolaügyi mozgalom, amelynek indítóokául a tanítószag érdekeit ne tolnak előtérbe. Így vagyunk a záróvizsgálatokkal is. De lássuk csak. A lelkiismeretes tanító, vagy bármely tisztviselő nem fél az ellenőrzéstől, de sőt kívánja, örül neki, mert tudja, hogy az csak elismerést hozhat neki. Ez pedig, legyünk őszinték, mindenkinek jól esik. Legyen ellenőrzés és pedig a lehető legszigorúbb, mert ezt a tanítói munka messzekiható fontossága méltán követeli és igenis ez emelheti és fokozhatja az iskola színvonalát és növelheti a tanító munkakedvét, ha hozzáértéssel és tapintattal történik. Tehát nem az ellenőrzéstől tartunk mi, hisz már évek óta kérjük az ellenőrzés hathatósabbá tételére céljából a *járási iskolafelügyeletet*. És mégis, hol késik?!

Az iskolai vizsgálatok megrövidítik az amúgy is rövid tanítási időt, mi ezt nem kívánjuk, tovább akarunk tanítani, csak június hó 28-án esendüljön meg utóljára az iskola kis harangja. Dolgozni akarunk nyugodtan az utolsó pereig, hogy az időt értékes munkával kihasználhassuk.

Fölvettem az évváró vizsgálatok kérdését, hogy azt az iskola, a tanulók és ezzel a nevelés- és tanításügy javára megbeszéljük és mindenekelőnyére megoldjuk. Foglalkozzék vele minden

illetékes iskolaügyi ténylező, így első sorban a *Kath. Tanítók Országos Bizottsága*, a *Katholikus Tanügyi Tanács* és *kath. tanítóegyesületeink!* Pozsony. *Mihályi Ska János.*

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Pályázat internatusba való fõlvételre. A Magyarországi Kath. Tanítók Országos bizottságának árva-alapja terhére a Kath. Tanügyi Tanácsnak f. é. május 27-én tartott diszgyûlése határozatából a vác-egyházmegyei róm. kath. tanítók tanintézetébe teljesen ingyen fõlvetik a Nagyvárad egyházmegyébõl egy kath. tanítónak gimnáziumba lépõ avagy már gimnáziumot járó arvája. A fõlvételt kerõ folyamodás a Magyarországi Kath. Tanítók Országos bizottságához intézendõ a következõ mellékletekkel együtt: 1. keresztlevel; 2. iskolai bizonyítvány; 3. orvosi bizonyítvány; 4. az illetékes iskolaszéki elnök bizonyítványa a folyamodó édesatyjának munkõdeserõl, melyben fõleg az is igazolandó, hogy elhunyt kartársunk mily tevékenységet fejtett ki a kath. tanítóegyesületi élet terén. A kérvényt a nagyvárad-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület elnökehez, méltóságos és fõtisztelendõ Pálóty Ferenc prelátus-kanonok, fõtanfelügyelõ-úrhoz Nagyváradra küldendõ augusztus 15-ig. Budapest, 1905. júl. 10-én. A Kath. Tanítók Országos Bizottságának elnöksége: dr. Jordán Károly s. k. apát, egyházi elnök.

A kath. népoktatási intézetek számára újabban engedélyezett tankönyvek. A Katholikus Tanügyi Tanács tankönyvizsgáló-bizottsága f. év július hó 10-én a Szent-István-Társulat kistermében ülést tartott dr. Jordán Károly apát elnöke mellett. A gyûlésen a Szent-István-Társulat képviselőjében dr. Gresswein Sándor avát alelnök-ur vett részt. A nagyméltóságú püspöki kar által kiadott szabályzat és utasítás alapján teljesített bírálatok alapján a bizottság a következõ tankönyvek használatát engedélyezte: 1—2. szám alatt *Erdõs Ernõ Ezüsthárfa* címû daloskönyv iskolai használatra. I. és II. füzet. 1903. évi kiadás. 3—4. szám alatt *Szentkõti Béla Énekiskola* tanító- és tanítónõképzõk számára. I. és II. kötet. 1904. évi kiadás. 5—6. szám alatt *Tanfõ Iván Számtan és Algebra* tanító- és tanítónõképzõk számára. I. és II. rész. 1903. és 1904. évi kiadás. 7. szám alatt *Tanfõ Iván Geometria* tanító- és tanítónõképzõk számára. I. rész. 1904. évi kiadás. 8. szám alatt *Sebestýnné Stofina Gazdaságtan* felsõbb leányiskolák számára. IV. kiadás. 1905. 9—11. szám alatt *dr. Némethy Károly Földrajz* tanító- és tanítónõképzõk számára. I. rész. *Csillagászati és fizikai földrajz*. 1904. évi kiadás. II. rész. *Pólitikai földrajz*. 1904. évi kiadás. III. rész. *Magyar állam földrajza*. 1905. évi kiadás. 12. szám alatt *Négyessy László Stilisztika* tanítóképzõk számára. Negyedik kiadás. 1903. 13—14. szám alatt *Miklós György Közönséges számtan és Algebra* I. és II. kötet. Tanító- és tanítónõképzõk számára. 1903. évi kiadás. 15. szám alatt *Dresszauer Ferenc A népiskolai történettanítás módszererõl* tanító- és tanítónõövendékek számára. 16. szám alatt *dr. Baló József A magyar népoktatásügy szervezete*, tanítóképzõintézetek számára (segédkönyv). 1902. évi kiadás. 17. szám alatt *dr. Hanó Vilmos és dr. Szeberényi Hugó A chemia elemei* tanítóképzõk számára, legújabb kiadás. 1905. 18. szám alatt *Weszeley János és Bánóczy József Poetika*, Rhetorika tanító- és tanítónõképzõk számára. 1905. évi kiadás. 19—20. szám alatt *Horeny Ede Nemet nyelv tan és olvasókönyv*. I. rész *Szó- és alaktan*; II. rész *Mon-*

dattan tanító- és tanítónõképzõk számára. 1903. és 1904. évi kiadás. 21. szám alatt *Gyurffy János Rövid háztartás és Gazdaságtan* az elemi leányiskolák. 5—6. osztályra és az ismétlõ leányiskolák számára. Második kiadás. 22. szám alatt *Erdõdy János átdolgozta Gussenits Vilmos Test- és egészségtan* tanító- és tanítónõképzõk számára. Ötödik kiadás. 23. szám alatt *Erdõdy János átdolgozta Gussenits Vilmos Lélektan* tekintettel a nevelés feladatára tanítóképzõk számára. Hatodik kiadás. Az itt elõsorolt könyvek engedélyezését — a szabályzat utasítása szerint — az elnök a Szent-István-Társulat nagym. elnökségével is közölte, hogy azokat az 1905. évi tanévre szóló hivatalos könyvjegyzékbe fõlvenni sziveskedjék. Budapest, 1905. júl. 14-én. Dr. Jordán Károly s. k. apát, a Kath. Tanügyi Tanács egyházi elnöke.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyûlés. Az erdélyi róm. kath. tanítóegyesületek szövetsége évi közgyûlésüket július hó 11-én tartották Csíksomiyón a tanítóképzõ gyakorló-iskolájában a következõ tárgysorozatral: A gyûlést szentmise elõzte meg a szentfereencrendiek templomában. Elnök megnyitott tartott *Imets F. Jákó* apát kanonok, *Miféle eszékkel lehet a tanító az alkoholizmus ellen?* c. tételrõl fölvitát tartott *Péter Károly* szentegyházsalófalvi tanító. Mennyiben folyhat be a tanító községe anyagi helyzetének javítására? Elõadta *Füstös Sándor* esikszentgyörgyi tanító. Az írás-olvasás tanítása módjának legújabb állása kritikai megvilágításban. Elõadta *Gyurcsos Károly* útkai tanító. A tanítók helyzete. Elõadta *Gál Imbros* köröndi tanító.

Katholikus tanítóegyesület Muraközben. A muraközi római katolikus tanítóság folyó hó 1-én a murakirályi iskolában tartott gyûlésükön egyértelmûen, kitérõ nélkül kimondták, hogy megalaktják a «Muraközi római katolikus tanítók egyesületét». Megjelent ez alkalommal a tanítókön kívül az alsómuraközi lelkész kar csaknem teljes számmal, hogy részt vegyen a katolikus tanítóság igaz örömében, amikor ez egy régen rezzett hiány pótlására összejött. Az alakuló gyûlést szentmise elõzte meg «Veni Sanctus»-val, melyet *Peczek György t.* kanonok egyházmegyei tanfelügyelõ mondott: mise alatt a tanítók régi Mária-énekeket énekelték; majd mise végén fölhangozott a magyarok fohása «Isten áldd meg a magyart, mit az egész gyülekezet föllálva énekelt. Ezután vette kezdetét a gyûlés. *Peczek György t.* kanonok, egyhmi. tanfelügyelõ nyitotta meg a gyûlést, ajánlván az egyesület megalaktását. A jelen voltak kitérõ eljenzése követte szavait s egyakarattal, lelkesedéssel mondták ki az egyesület megalaktását; majd megválasztván az ideiglenes tisztikart, a fölvitást alapszabályokat elfogadták, annak fölterjesztésével az ideiglenes elnökséget bízták meg. Az alakuló gyûlést közebed követte s a lelkes hangulatban, természetesen, hogy a toasztok nem hiányoztak.

VEGYESEK.

A kath. iskola védelme. A kor legégetõbb feladata a kath. iskolák anyagi szükségleteinek ellátására, valamint a hitvallásos tanítók helyzetének javítására anyagi erõt gyûjteni. E nagy feladatot áterzik azok a feukelt gondolkozó-ú férfiak, kik Isten kegyelmét pályájuk emelkedésében érezvén, a nyert javakkal segítségére járulnak a keresztény nemzét kulturának. Elismerés és köszönõt illeti ezért *Székely Ferenc* prelátus kanonokot, aki azáltal siet a kath. iskola védelmére, hogy az esztergomfõegyházmegyei tanítók és a kath. iskolák segélyezésére 40.000 koronát adományozott. A nemes tett példája hassa át azok lelkét, kik áterzik és áterzik, hogy *székely az iskola, azé a jóvós és a jótékony fõpap* még hosszú idõkig élvezze a kath. tanfõriák igaz halálját.

Kath. intézet támogatása. Az angolkisasszonyok veszprémi kolostorának és iskolának kibõvitése költségeire harmincezer koronát adott már néhány héttel elõzõtt

Kemenes Ferenc pápai prelat, veszprémi nagyprépost. Vétlenül jutott tudomásunkra e nagy adományok híre, mely a jeles nevű dignitáriusnak igazi jellemvonását hordja magán: «Kérte vele a nyilvánosságot. De a jótétemény sugara keresztülhatott a titok burkolatán s miután megtudtuk, kedves kötelességünknek tartjuk, hogy e kitünő példát ne hagyjuk a titokzatoság homályában: mert a nemzeti művelődés oltárának díszei nem maradhatnak rejtve az új példákon lelkekben nemesedő közönség előtt.

Molnár Viktor üdvözlése. Molnár Viktort abból az alkalomból, hogy a királyi közoktatásügyi államtitkárra nevezte ki, a kultuszminiszterium tisztviselői kara meleg üdvözlésben részesítette. Az új államtitkár elsőnek Lukács György közoktatásügyi miniszter üdvözölte, majd Madách Immanuel miniszteri tanácsos intézett hozzá a tisztviselői kar nevében üdvözítő beszédet, melyre Molnár Viktor államtitkár megható beszédben válaszolt.

Gazdasági iskola a tanítóképzőben. A közoktatásügyi miniszter rendelkezett intézett valamennyi tanfelügyelőhöz, amelyben elrendeli, hogy a jövő iskolaévtől kezdve mindazonkál az állami tanító- és tanítónőképzőintézeteknél, ahol a gyakorló iskola eddig esonka, azaz V-VI. osztály és ismételőiskola nélkül szűkölködött, egybe kell léptetni az V. és VI. osztályt és a gazdasági irányú ismételőiskolát. Tervbe vette továbbá a miniszter, hogy valamennyi tanítóképzővel kapcsolatosan főziskolát és kisebb házi gazdaságot rendeztet be a gyakorlati oktatás céljára. Ely irányú intézkedés kath. képzőintézeteknek is javára szolgál. Hisszük és reméljük, hogy az illetékes hatóságok módját éltik annak, hogy a kath. képzők ez irányban se maradjanak az állami képzők mögött.

Nyomorék gyermekek menedékháza. Obébán egy lelkes apaca: *Mirschal* Erzsébet könyöradományokból menedékházat állított föl negyvennégy gyermek számára. A menedékházat vezető apácákat az egyházmegyebe befogadta és a menedékházat felügyelete és ellenőrzése alá vette a csanádegyházmegyei hatóság. Mivel tudunkkal hasonló, vagyis olyan intézet, mely nyomorék gyermekeket fogadna be, hazánkban a budapestit kivéve nincs több, továbbá mert meg vagyunk győződve, hogy az intézetet vezető lelkes szerzetesnők egész odaadással élnék remes hivatásuknak, lelkes örömmel üdvözöljük az intézetet és arra felhívjuk olvasónk jóindulatú figyelmét.

Aki nem ismer hazaszeretetet. Hervé Gusztáv volt franciaországi állami tanár nevét alig ismerték eddig a külföldön, de most alighanem világhírré tesz szert bizarr eszméivel. Hervé úr pár évvel ezelőtt egy francia történelmet írt, amelyben a nemzetközséget hirdette, a háború ellenségének vallotta magát s a csatákban kitünt *nemzeti hősekről becsértő hangon írt.* Ezért elesapták tanári állásából, de a *szociálista vezetőség maga közé vette s ott jegyzőkönyveket vezetett.* Most már egészen szabadon kezdett működni Hervé úr, egymásután több röpiratot bocsátott ki, amelyekben többek között a következő elveket hirdette: «A zászló? Azt a szemétdombra kell dugni.» «A katonák kötelessége tisztjeiket hátulról lelőni.» «Ép olyan szívesen volnék német, mint francia, sőt szívesebben lennék német, mint francia.» A szociálistáknak gyakran szemére hányták, hogy miért veszik annyira védelmükbe Hervét. Most is, amikor a franciák hazafiás érzése erősen föl van izgatta, adott egy új könyvet ezen címen: «Az ő hazájuk». Ebben tulszárnyalja még önmagát is, egyenesen a hazaszeretet ellenségének vallja magát. «Minden haza egyforma» című fejezetében többek között a következőket írja: A francia haza nem jobb, mint a német, olasz, angol, ezek sem jobbak, mint a francia, egyik sem érdemi meg, hogy agyonlövessük magunkat érte. Ha csak egy kis eszük és bátorságunk volna a polgároknak, kis ujjukat sem mozgathatnák meg, hogy megvédjék, ha erre fölszólítják. «Mit tegyünk a háborúban?» című fejezetben ezeket mondja Hervé úr: «Nem szabad masírozni. De erre már most békeidőben készülni kell. A szociálista pártunk egy kongresszusán ki kell mondani, hogy nem megy háborúba, bárki is a támadó. A háború kihirdetésének napján a szociálistáknak meg kell szólni a katonaságtól.» Ime a

köznevelés előtetélei. A különbség Hervé és követői között csak az, hogy ő nyíltan bevallja veszedelmes törekvéseit, míg mások rejtve dolgoznak hasonló irányban. Isten óvja meg hazánkat ezektől a világboldogító eszméktől, ezért küzdenek a hitvallásos magyar iskolák.

Szerkesztői üzenetek.

I. K. Igen alkalmoszerű dolog. Köszönet. Miért nem keres föl gyakrabban. — **L. M.** Az országos kath. tanítói segélyalap pályázatát lapunk két ízben közölte az egyházmegyei körözlényekből. Magunk is azt tartjuk, hogy a segélyalap közvetlenebb érintkezést keresen a kath. tanítóssággal, mert enélkül csak visszafejődik a különben igen becses és nagyfontosságú intézmény. Az augusztusi gyűlésen álljon elő ilyen gyakorlati és életrevaló indítványokkal. Mutassa meg, hogy a kath. tanítósság óhajja és akarja is, hogy az intézmény fejlődjék és fájón látja, hogy a régi erőiből táplálkozik. — **Sz. T.** Az az illető bizonyára mint kegyura az iskolának, kötelességből adta mindazt, amiért különben elismerés illeti őt. Nehezteléseit csak akkor mérlegelhetnénk érdeme szerint, ha a körülményekkel teljesen ismerősök volnánk. Forduljon saját főpásztorához, aki a kath. Segélyalappal tagja, akkor onnan is biztosan nyer segélyt. A kath. magyar iskolaegyesület szeptember hóban megkezdte működését és erejéhez mérten ad segélyt az arra utalt iskoláknak. — **Ö. K.** Intézkedtünk. **Gy. F.** A legnagyobb készséggel adjuk meg a terjedelmes választ. Köszönet. **Sz. I.** Közzétettük. — **W. A.** Beérkezett. Jönni fog. Az ügyet mindenkor lelkiismerettel szolgálni nem érdem, hanem oly kötelesség, amelyet betartani még személyes érdekeink árán is hivatásunk. A kath. magyar iskolát védjük, mert e védelem hazafiás feladat. — **M. D.** Köszönet az értesítésért. — **D. F.** A Kath. Tanügyi Tanács központi irodája a Szent-István-Társulat épületében van Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Hivatalos óra a nyári szünet alatt a hét három első napján 9-12 óráig.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Nyitra megye **Sook-Szelőce** róm. kath. iskolánál két tanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazása 600 korona, mi államsegélyből lesz nyolcszáz koronára kiegészítve. 20 korona kertilletmény. Lakása egy kis szoba. Kellően felszerelt folyamodványok *augusztus 10-ig Győrkegy Istra*n esperes-plébánoshoz küldendők Sook-Szelőce. Az állomás szeptember elsején elfoglalandó. 274 1-2

Egri érseki megye

A királydi (Borsod m.) róm. kath. kántortanítói állomásra 1905. *augusztus 7-ve* pályázat hirdették. Jövedelme: 15 mindennapi, 5 ismétlő tanuló után fejenként 2 kor. = 40 kor. Készpénz Egerből 283 kor. 22 fillér. Stóla 30 kor. Hitközségtől 10 kor. 40 fill. Terménybeli járuléka átlag 26 házaspár után páronként 1 véka rozs = 6 kőből 2 véka rozs összesen. 14 kocsis tűzifa. 4 katasztróföld a község által szántva, vetve, behordva. A vetőmagot a kántortanító adja. 1 hold rét a hitközség által kaszálva, gyűjtve, behordva. Majdnem 2 véka borsóért. 102 korona államsegély. A királydi telepről ideiglenes fizetés 200 korona addig t. i. míg a föld, egyházi hatóság és a királydi bányatelep közt a szerződés fömáll. Az okleveles pályázók személyesen jelentkezzenek okmányokkal. 1: *iskolaszék.* 269 1-1

A járdánházai (Borsod megye) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelme: 1. Bartakovics-alapból 200 korona. 2. Tandijból körülbelül 120-140 korona. 3. Párbérváltásból 500-530 korona. 4. Földmunkaváltás, deputatum, stóla körülbelül 250 korona. 5. Államsegély 58 korona. Szántóföld s rét hat katasztrális hold. Két szobás lakás. A kellően felszerelt kérvények *augusztus*

Pécsi egyházmegye.

A horváthertelendi kántortanítói állásra aug. 14-ig pályázat hirdettek. Jövedelme a községtől 600 korona évenként előre. Stóla 10 kor., 4 hold (1200 □ öl) szántóföld egyenértéke 80 kor. Erdő- és legelőjog 30 kor. Kétszobás lakás, 2 konyha, gazdasági épületek és egy hold (1200 □ öl) belsőség. Kérvények az ifabai plébánia-hivatalhoz intézendők. 285 1-1

Szepesi püspöki megye.

A richvaldi (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Évi jövedelme készpénz-, termény- és földhasználatban legalább 840 korona. Ezenkívül a richvaldi gazdák 4 mérő zabot vetnek be és 8 szekér trágyát fuvaroznak ki az iskolai szántóföldekre. Legeltetési joga van két marha részére. Saját lakásának fűtésére kap a tanító 6 öl puha tüzfát házhoz szállítva; a tanterem fűtéséről a hitközség gondoskodik. Az igen szép modern lakás áll két szobából, konyhából, kamrából, pincéből, gazdasági épületekből és házikertből. A tanító, ha akarja, körülbelül 50 korona évi mellékjövedelemre is tehet szert. Kötelmei: a mindennapi- és ismétlőiskolások oktatása és a felmerülő kántori teendők végzése, a harangozásról is köteles gondoskodni, aminek fejében külön 40 koronát kap a hitközségtől. A magyar nyelven kívül a tót nyelv ismerete is szükséges. Személyes megjelenés kívánatos. A kellenyek felszerelt kérvények július 26-ig bezárólag főtisztelendő Krácz Páter plébánoshoz, mint kerületi tanfelügyelőhöz Szepes-Hanusfalvára küldendők. A választás július hó 27-én délelőtt Richvaldon lesz. Klein Ferenc, szepesrichvaldi róm. kath. lelkész. II. 232 2-2

A helivágási (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra július hó 27-ig pályázat hirdettek. Javadalmazás: természetben való lakás kivül, mely 2 szoba, konyha, kamra, pince, gazdasági épületek és házi kertből áll, 800 korona részint készpénzben, részint terményekben. Tanítónők is pályázhatnak. A tót nyelv ismerete is szükséges. A folyamódványok július hó 26-ig bezárólag főtisztelendő Krácz Páter plébánoshoz, mint kerületi tanfelügyelőhöz Szepes-Hanusfalvára küldendők. I. 232 2-2

Szepes-Lessnicre róm. kath. kántortanító keresettek. Fizetése különféle címeken 800 korona. Okleveles tanítónők is pályázhatnak. Határidő aug. 3. Kérvények Krácz Páter ker. tanfelügyelő címére küldendők Szepes-Hanusfalvára. 278 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A szepetneki róm. kath. iskolánál üresedésben levő osztálytanítói állásra július 31-ig pályázat hirdettek. Jövedelme: butorozott szobából álló lakás fűtéssel, 600 korona készpénz 50 koronás havi előleges részletekben, 180 kor. államségélyből, mely a megválasztottnak csak akkor folyósítatik, midőn azt a minisztérium az illető nevére átírja. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Kötelessége a reabizandó mindennapi és ismétlő tanköteleseket oktatni, nevelni. Pályázók kellően felszerelt kérvényeiket július hó 30-ig bezárólag alulirothoz küldjék. Szepetnek (Zala m., posta helyben) 1905. július 10-én. Berkovich József, plébános, iskolaszéki elnök. 240 2-2

Egy szerény igényű, róm. kath. 52 éves, nőlen, oklevél nélküli tanító, ki mint ilyen 28 év óta működik, kiegészítő kántortanítónak ajánkozik Szives megkeresések P. Gy. Fenyves (Pozsony m.) u. p. Rózsavölgy címre küldendők. 277 1-1

Okl. róm. kath. ifjú kántortanító ajánkozik. Szives megkeresést «Róm. kath. tanító» címen Városhidvégre (Somogy m.) kér. 279 1-1

Egy teljesen új, amerikai szerkezetű 4 változatú orgona-harmonium jutányos árban eladó. Van 2 mechanikai regisztere is s térdérsítője. Hangja nagyon kellemes, lágy, szekrénye díofa. Schmidt József kaplan, Mező-Kovács háza (Csanád vm.). 257 2-3

Cserél borsodmegyei kántortanító 1200 kor. jövedelemmel. «Eger» post. rest. 252 2-2

Lelkigyakorlatok. A pozsonyi jézustársasági atyák rendházában ez idén is tartatnak lelkigyakorlatokat tanítók számára. Július 24-én hétfőn este 6 órakor kezdődnek és pénteken reggel végződnek. A résztvenni akarók jelentkezzenek mielőbb az alulirotnál. Milz József S. J. Pozsony, Batthyány-tér 1. 182 6-6

Ország-szerte elterjedt — **„Magyar Kántor“**

című rk. temető- és búcsuzatőkönyv és különféle szentmiseének dallamosított gyűjteménye megrendelhető füze 2, kötve 3 koronáért

Biczók F. kántornál
Torontáltordán. 287-1

Olcsón eladó!

Új pedálos és fúvószerkezettel bíró,
12 változatos, jó hangú 284-1

ORGONA.

Megkeresések alulirothoz küldendők.

Neuschel, kántor
Styavnik (Trencsén megye).

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

világosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Sentsir jövagja, a Ferencz József-rendlovagja. A párisi és bécsi világkiallítások s. b. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta leguymású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jökarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Számtani tankönyvek és tanszerek.

Megrendelhetők Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2. a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében.

ALGEBRA.

A középiskolák számára. II. kiadás.
Irta:

BOROSAY DÁVID

Engedélyezve 2207—1905. sz. miniszeri rendelettel.

— Ára tűzve 4 kor. 20 fill. —

SZÁMTAN.

I. rész. Az 1-től 100-ig terjedő számkörben. A kath. népisk. II. o. számára.

A nagyim. püspöki kar által kiadott tanterv szerint.

Irta: **BERTALAN VINCE.**

Harmadik kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

cvičebna knížka.

Pro II. třídu katolických škol. I. Díl. od 1 po 100. Prostěra-
jícím kruhu.

Irta:
BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN.

Polgári és felsőbb leányiskolák I. és II. osztálya számára.

Irta:

EMBER KÁROLY és KOVÁTS PÁL

A Szent-István-Társulat pályázati díjat nyert tankönyv

Ára tűzve 1 kor. 40 fill.

SZÁMTAN.

II. rész. Az 1-től 1000-ig terjedő számkörben.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Harmadik kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

cvičebna knížka.

Pro III. třídu katolických škol. II. Díl. od 1 po 1000. Prostěra-
jícím kruhu.

Irta:
BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN ÉS MÉRTAN

Polgári és felsőbb leányiskolák III. és IV. oszt. számára.

Az előírt tantervnek megfelelően.

Irta:

EMBER KÁROLY és KOVÁTS PÁL

A Szent-István-Társulat pályázati díjat nyert tankönyv II. része.

Ára tűzve 1 korona 40 fillér.

SZÁMTAN.

III. rész. A népiskolák IV. oszt. számára. — Az 1000-en felüli számkörben.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Második kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

cvičebna knížka.

Pro IV. třídu katolických škol. III. Díl. V. kruhu vyše 1000.

Irta:
BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN.

A középiskolák alsóbb osztályai számára.

Irta: **Gidro Bonifác**

Engedélyezve 370—1905. sz. miniszeri rendelettel.

Ára tűzve 2 kor. 60 fill.

SZÁMTAN.

IV. rész. A népiskolák V—VI. osztálya számára.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Második kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

cvičebna knížka.

Pro V. a VI. třídu katolických škol. V. Díl.

Irta:
BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN ÉS MÉRTAN.

A gazdasági ismétlőiskolák számára.

Miniszeri tanszeri nyomán.

Irta:

GYÖRFFY JÁNOS.

Engedélyezve 2440—1901. sz. miniszeri rendelettel.

Ára kötve 80 fill.

Fali egyszeregy

Győrify Jánostól.

A népiskolák I—III. oszt. számára. 1044—1902. sz. miniszeri rendelettel engedélyezve. Használati utasítással 130-80 cm. nagyságban ára papíron 1-20 vaszóra felhuzva lezárkél 3-20. — Számológép golyókkal kisebb 8 K. nagyobb 13.